

Pridplata na cilu god 3 for. na pol god 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
Za Serbu 30, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Noćilje jeklanjut.

Pisma svakoverstna predmeta molimo na uredništvo uputiti.
Kopirana neprijemno.

God. I. U Kalači

Sridu 20. Srpnja 1870.

Broj 19.

POZIV NA PREDPLATU.

Poklem naše na ovom polu dilovanje, i razvitak narodnosti, o što većem broj predplatnikah zavisi izavlja se: da će se predplata norikidno primati na cilu godinu, t. j. od 19. ožujka t. g. lo 18. ožujka 1871. g. po 3 f. a. vr., na pol 1 f. 50 ov., na četvert 75 nov., a za knježevinu Serbsku 30, 1, 7 1/2 groša.

Uredništvo.

Zašto nam nije povoljo Ustrojenje municipalah, po pridlogu Visokog Ministarsta?

Od kako su osnovane države na vilajetu nastale, od ono doba neprikidan rat vodi medju Samovoljom — (absolutisam) i medju uavom (zakonitom slobodom) — ona se uvik sdružila s redišnjosću (centralisatija) kako je vidimo u Babilonu, inivi, Persii, — Macedonii — Rimu, i Parisu, a ustavn sloboda nalazila je izraz u samoupravi, kako je ta pr 1789. godine u najvećem dielu kršćanskog svita bstojala — naravno samo u plemstvu, a od 1848. u sakom razredu pućanstva.

Kud god se okrenemu starom — sridnjem, ili novom doba, nigdi drugčienalazimo — već absolutisam oženjen s centralisatin, koji poradja svih razredah službovanje na rovašojedinih osobah kormilom vladajućih, to je onda u jsladiei svejedno — imenovala se ta država francusim republikom od 1789.

godine, kad su mnogi, ili Španjulskom Filipa kraljevonom, kad su nikoji, slobodu u krvi svojih sugradjanah gušili. I tamo i vamo gospoduje pojedini samovolja, na obću pogibel licah i imovine.

A dije bila samouprava tamo se jedino uzdržala ustavnost, kojaje radjala i podranjivala slobodu, za lica i imovinu.

Ovo mislimo da nemože itko zanijekati.

Košto ni to: da je samouprava onda izražena ustavno, ako u obiteli otac i mati vlast svoju — u obćini glave obiteljne, a u varmegji obćine izručuju, u svih onih poslovih, koji se obiteli, obćine, i županie tieu, uvik samo donle: dokse nepovridjiva, pravo drugog člana, obiteli, obćine, — kada oma nastane vlast ministerialska. Ono se pravo razvija na zakonodavstvo, dakle slaganje pravilah za obitel, obćinu, i županiu, na upravu, i na razzudjenje razmiricalah, i parbah, po čemuje vidno: da bi svagdi morala ostat — vlast biranja upravitelja i sudiah, t. j. činovnikah, i samo oni bi se imenovali po ministeriumu kojima pripada nadziriteljstvo, dakle predsedništvo — na upravi i sudu, košto i oni kojimase stepenice iz gradovah i županiah, naredbe upravne, i sudske izreke na prigled podnašaju. Toje tako bilo kod nas do naj novieg vrimenta, kada su sudiah biranje oduzeli, i tu vlast na ministerium prioneli.

Po sadanjim pridlogu ostavljaše još nikoja uprava, koja bi imala svoj izraz u biranju upraviteljski činovnika, i po okružjam povirenika. Al gradu i županii na-

meće se jedan veliki župan, s neobičnom vlastju, jel prvo sve činovnike kandidira, i samo iz medju tih valjalo bi birati, drugo veliki dio činovnika sam imenuje. Treće ma kojeg može od službovanja obustaviti, i njegovo mesto namistnikom popuniti. Dakle svi činovnici zavise od volje Velikog župana, kojeg opet ministarstvo po svojoj volji gradu i županii nalaže. Napokon svi činovnici, a i povirenici dužni su za svaki čin ministarstvu odgovarati, vidnoje dakle : da premako biji varmegja i varoš birala — oni bi ipak posridno ministerialskim činovnikom postali, jel toga zapovidi pod tere- tom stroge odgovornosti dužni bi bili vršiti.

Ovaj položaj s tim nepovoljniji postaje : što bi povirenstva koje bi bilo kako tako ovlaštjeno varmegjom upravljati, istom polu ljudi birali, a druga pola bi se samo umištjala svake godine iz broja onih, koji u gradu ili varmegji, najviše poreza platjaju; lakoje dakle do- kučiti : da bi ovi s činovnikom uvik većinu sačinjavali, i tako varmegjsko i varoško kolo po volji ministra- rah kretjali.

S tim više što ovako uredjeni gradovi i varmegje, po toj osnovi gotovo nikaku vlast neobivaju na poslo- ve — jel što bi se god uredilo, to bi istom onda svoju važnost imalo, kada bi se po ministarsvu odobrilo, neči- nili to dakle toliko : da bi varmegja posridno ili nepo- sridno istom volju ministarstva izpunjavala, jel bi ili tako odredjivala, kako bi je veliki župan po napatku ministarstva nutkao, ili ako bi što protivno pokušala, to bi donle nevažno obstojalo, dok ministerialsko potvr- djenje nebi dobilo. Koje bi toliko uvik umilo, da bi ovo istom u slučaju ako je što po njegovoj volji prikro- jeno — odobravalo.

Dakle po našim mnenju u toj ministerialskoj os- novi, nije po gradovi i varmegje nimalo samouprave ostalo.

To su kola lipi bariaci nakitjena, na koja bi sio veliki župan, pa se po volji ministarstva na njima vozao.

Mi se slažemo u tom s g. Kalmanom Ghyczy što u političkim vićanjem za sad ništa važnosti nestavljamo — jel od kako su varmegje izgubile pravo biranja — i izdavanja naputakah zastupnički, od ono doba nije stožera, na kojem bi se u varmegji to pravo kretjalo. Ovo i po našem smislu naknadjeno će biti : ako bude dosvoljeno : političke skupštine održavati, tamoće se politička mnenja ustrojavati, i Saboru u slici moljbe- nicah, podnašati, a na zastupnike pouzdanicam i nepo- uzdanicam upliv izvijati. Koje hotili ili nehtili, umorani će biti priznavati. Jel imenovali sebe ovi zastupnici kakojim drago, nemogu oni zaboraviti : daji je Suba- tica jel aljmaško okružje odabralo, kako bi ji dakle po- uzdanica na klupi saborskoj ovakog okružja čvrstila, tako bi ji nepouzdanica uznijala. I zastupnik je čovik, pak ako mu oni ljudi u oči kažu, koji su ga odabrali :

da neimaju virci pouzdanja u njega, vrlo bi debela mo- rala biti lica njegova koža; ako bi i nadalje na klupi sideć ostao, u kjem slučaju bi — ne samo prid onim već i prid drugu okružjem svoju čast izgubio.

Netražimomi dakle politička prava, jel ta će mo u mitingama — pučkima skupštinama steći, već traži- mo gradjanska prava, koja nam barem svojeg sela, svo- jeg grada, svoje armegje upravu i vršenje naši poslovah osiguravaju. Akonije to pravo u naših rukuh ostavljeno, onda ako još u to varmegje i gradove, po sadanjim pridlogu snovane amoupravne — nazivaju, onda nas za dicu drže koju jelosta u šarenu haljenu obući, i drve- nom sabljom opaati — pa će virovati da su zaisto vojnici.

Dmaći Poslovi.

O čense bave na Saboru!

Pešta 7. 8. 9. Srpnja. Sve jednako uredjenje mu- nicipiah (županiah i radovah) pridržaje se na Stolu sa- borskom znamenitii govornici su bili s desne strane Pulsky, Justh, Čaki, sedenyi, a slive Šimonyi, Várady, Vidličkay, Šiskovich, Lémet, Čiky, Nyáry uz koje je ovom prilikom stao i desnak Pava Hoffman, i takom silovitostju napadao u licu g. Vilhoša Toth Vis. ministarstvo, prid- postavljauć po ovoj osovi u namiri licumirstvo, daje raz- prava veoma ogorčala, Prist. g. Šomšić Predsidnik nemo- gavši mir ustanovit, pisiljen bio sjednicu za vrime uki- nuti, kasnie otvoriv natavi g. Vilmoš Toth svoju obranu — i reče : da se svećimpravom može licumirstvom obli- žiti onaj : koji se uz popor pridmeta upiše, i snajvećom žestokosću taj napada.

Dva su stožera nakojima se sva razprava okreće, velika vlast Nadžupana koji činovnike kandidira, i ove po volji obustavlja, pak vako izpraznenja mista imeno- vanjem popunjava. Drug što polutinu povirenika sačin- javaju ne izbrani, već pveličini platjena poreza uzvani — po čemu od samouprve ostalo bi samo ime, da se i to ne potare po neograničnom uplivu Nadžupana i mi- nistera. Dočim s druge siane navadjaju : da narav par- lamentarske uprave iziskje ministerialni upliv, buduć drugćie ni jedan ministau ozbilu na odgovornost nebi se smio pozvati. A u potinu povirenstva zato triba najveće posidnike uvesti: el u njima se nalazi najviše raz- umnosti, i po bogatstvu ezavisnosti, dakle baš ustavne slobode uzdržanje poželjva : da se ovima upliv u up- ravu županijsku i gradsu osigura, drugćie se može sgoditi : daće puk zavedetake odabrati, koji neće biti kadri, pravi boljak narodaviditi.

Zagreb. 6. Srpnja Na dnevnom reduje Proračun — kojeg stavke slabo seprominjivaju, poklem ga je srednji odbor već prigleda — i sa svojim mnenjom Sa- boru pristavio, — odredjivju se svote za kazalište — za oplemenenje konjah, zuzdržanje uredovni oglasah, i na pritvorenje ženske lipdavske kaznionie koju žele iz ruku Duvnah izvaditi. Tn prigodom izaslana su dva odbora — jedan za kaznion i drugi za kazalište, koji- maje naloženo : da sve to puče što se na bolju i cilos- hodniu svrhu ovih zavodahovlači, i Saboru pristave.

Takodjer u Sjednici 73rp. vićali su o proračunu, kada su veće svote na ces i uredjivanje rikah odlju-

čili, ipak zajedno upoznali; da poklem ravnateljstvo još nije sa svim o tom pridmetu u potribno sporazumljenje s ministarstvom ugarskim došlo, zemaljske pruge cesta (drumovah) nemoguse još za sad obilježiti. Mirovine za bivše Hrvatske kancelarie činovnike bez tegobe su odobrene. Posli nastavljeno je vićanje o moljbenicah, kojom prilikom je izrečeno da Starovirci Židovi ne moguse silorati, na uznošenje tereta bogoštovja novotaroškog.

Mir ili rat?

Da će između Francuske i Pruske rat buktniti to je više nego za cilo. — Svaki je željan znati šta misli naša carevina i uz nju ugarska kraljevina. — Naravno je da mora ma kakvo stanovište zauzeti, jel ratno, oli neutralno. — Naša domovina buduć da je nutrašnje uzrujana a spolašnje neustrojena — na svaki način joj mir savetujemo. — Na protiv našeg mnenja nimci pogo-varaju da Austrija zauzme u slučaju rata stanovište oružane nelutralnosti nijednostranosti t. j. da budne na prezi a nekse nemiša ništo. — Nimci ovog mnenja pokazi-vaju i sad kao i uvik svoju neumitnost, u opasnom trenutku. —

Žele da Austrija bude oružana neutralna, žele da opet potroši 3 - 4 stotine milliuna, bez i kakve koristi, žele misto jednog zlotvora, dva. — Živ je primer ovom 1854. godišnji krimski rat. — Onda je Austrija oružana nijednostrana bila! Pa šta je dostigla? Dostigla je misto jednog zlotvora dva. — Ruska je smatrala kao odanog zlotvora zbog što je čuvarila Rumaniu, a francuzka isto tako zbog što je nije posredno podpomagala? Da je Austria onda nuz mir bila, francuska bi je istina prizirala, ali prama prijateljstva Rusie ostalobijoj nekoliko stotina miliuna u džepu, a da je Austrija nuz rat bila, steklabi jednog zlotvora, dilila bi pobjedu s francuzom i veći utisak stekla na iztoku, dočim su miliuni i tako i onako potrošeni. Sad isti slučaj se sdesio, ako Austrija budne na oružanoj prezi: Rusijuće uzbunit, Prusku zlotvorom načinit a Francuzkacće je prizirat.

Dakle želimo jel mir u najužem smislu, jel rat u najvećem a nikako oružanu prezu.

Zvonimir.

Kući poslovi.

* U Subotici 18. Svibnja. *) Danas imadosmo vanrednu svečanost kakove ravne još u našoj varoši bilo nije. Večeras u 7 sati vinčala se Mara kei našeg odličnog plemića Luke Vojnića star. za vlastela Kalora Bičkeji sina slavne i znatne porodice koja dovodi poriklo svoje od vrmena Rakocijeva. Tom prilikom dopalo nam je u dio i g. Stipana Gorove ministra pozdraviti moći, koji je kao ujac djuvegijin, u posljednji čas se mogao odlučiti da će amo doći, pa tako su za njegov doček tek na brzuruku pozdravi skopljeni — biti mogli. Po dolasku na 3/4 časa primao je g. ministar podvorenja, i to: od magjistratskog činovništva, gjimnas. profesorskog soslovlja, kasine, upraviteljstva štedionice, odvjetnika — advokata — trgovačkog tila, kr. poštara, radinosti — ipar — kasine, i mlogi drugi osoba — koje je sve na usrdan način lipo primio. Prija 7 sati iskupilo se 18 karuca, među kojima troja sa pet konja, a četrnajst sa četir i jedna

*) Čudnim načinom odočnjeno.

Ured.

samo sa dva konja upregnuta, na kojima posljednjima je otac nevistin — zaručnice — sidijo. Divno je bilo pogledati te po izboru bolje od boljih konje, svake soje i povrže kakovijih, arabska, ingleska i magjarska odnegovati može, još divnije vam je bilo viditi, nakićene lipe momke; cure — divojke — i kočije, a cilome bila je kruna društvo koje posida u te tako svitile hintove. Nevista bajna sa mirte vincem na glavi, haljina od teške svile — atlasa — sa najvinijim bilim čipkama nakićena; gjuvegija u višnjikastoj boje od kadine mantijom, na zlato, samur kalpak na glavi. Kumovi Tome Šišković i Barnabas Vojnić, oba u bogatome na zlato ruvu, izgledaše dobro, posljednji da ne može biti gotovo bolje jer je taka junačka izgleda: da nas podsiti na čuvenog u svitu našeg junaka Kraljevića Marka, g. ministar sa domaćicom — materom nevistinom — ispod ruke kad se crkvi približiše, začu se gromovito živijo! ne manje i otac Luka Vojnić kao omiljena inače u narodu osoba pozdravljen je vrlo usrdno.

Veselje kod domaćina trajalo je do prid ponoć, a za tim su gosti osobenim željezničkim vlakom u Peštu doma odputovali.

Ovom prilikom neka nam je dozvoljeno primetiti, da ako naš puk i ne dili mjenje i volju sadašnje naše vlade — osobito u pogledu nagodbe sa nimcima što je učinjena — opet on osića u sebi radost, što je jedna od naših odličnih bunjevačkih porodica stupila u tišnju svezu prijateljstva sa onim mužem, koji stoji na čelu današnje vlade — i onim koji moćan upliv u državnom vječju i kod same krune ima, pa za to gojimo se slatkom nadom, da ćemo i mi kod svitile krune posridno naših rodjenih ljudi poznati, čuveni i priznati biti, i da će nam se u Bačkoj za glavnog župana u varmegji od našeg roda i plemena za takovoga dati, ali i to po duhu i krvi pravoga Bunjevca! to milslimo u toliko više kao narod možemo sa pravom od visoke vlade zahtivati, što naše pleme ovde u Bačkoj od svih drugih ostalih privagu ima, i to kako po broju duša, tako i po realnom imanju svome, gdi po sarazmirnosti — proporciji — mi i žrtvi najviše na oltar naše obće mile i drage domovine prinosimo, po tome dakle i zahtivati možemo, da nam se na čelo ove naše županije postavi muž od naše krvi i plemena, koji će našim milim jezikom divaniti, i naše želje virno i ne izopačeno najvišim mistu podnositi; a braća Srbliji ovde u Bačkoj nemogu nam u toliko više zamiriti, što mi ovu smirnu želju javno očitujemo, jer oni mogu svoga plemena sina za župana dobiti u gradomegji Torontalskoj ili Tamiškoj, gdi ako ne u većim, to za ista u tolikim broju žive kao i ovde u Bačkoj, našeje pak čisto stanovište i gnjizdo ovde u Bačkoj.

Nad Karašicom u Slavoniji.

Narodna rič veli: kud će suza već na oko! a to će po mom mninju značiti, da se pravi i izkreni brat dobru brata svog raduje, a zlo s njim u zajednici oplakuje. Svaki misaoni čovik priznati mora, da se srića i dobrobit svakog daklem i našeg naroda na prosviti osniva; znamo pak da se prosvita putem knjigah i javnih glasilah širi; zaoto se u današnje vrime i to sasma pravedno naobraženost narodah po broju njihovih novinah i časopisah miri. Od tud slidi, da smo svi koje nas poštovana majka Slava porodila, al osobito mi ovd i u divnoj Slavoniji uz vas stanujući neizmerno se radovali, ugledajuć i čitajuć Bunjevačke novine milo ovo gojenče rodoljubivih srda-

cah, komu iz sve duše želimo : da se na korist naroda našeg sve to više širi i razvija. U koliko pak ni jedan gorljivi sin roda svog nesmije pri pukoj želji ostati : u toliko i ja obećajem, plemenito poduzetje vaše po mogućnosti malenih silah pa ako baš želite, i slabim perom svojim podupirati.*)

Kako smo za spasonosno poduzetje vaše zaznali, slutismo odmah i na odpor i zaprike, koje smo ipak više u tudjinstvu no u srcu vlastitih sinovah pridmivali. Žalost je to i gorka istina; al se tišimo i po Bogu nadamo; da će s vrremenom svaki svistan, do uvidjenja doći : da je najsvetija dužnost čovika dušom i tilom nastojat, da narod svoj u častni hram uljudnosti i prosvite privede. Ko bi dakle mislio i sudio, da su Bunjevačke novine po narod pogubne ili bar nekoristne, ne bi prijatelj bio rodu svom, jer želi da mu narod u gluposti čami, ili da se sridstvom tudjeg jezika obrazujuć u tudju narodnost pitoči.

Čitajuć poštovane Bunjevačke novine nagazio sam više put na crno strašilo panslavizma, koje mnozi na jeziku i na peru sveudilj nose, ali koje strašilo ni stoti proučio nije. Bože sačuvaj da bih ja koga uputjivat htio, no samo istini i sporazumku za volju, želim ako mi dozvolite, dvi tri riči o tomu da proborim.

Pod panslavizmom razumivaju obično težnju i želju za ujedinjenjem svih slavjanskih plemenah u jednoj državnoj zajednici. Po ovom ujedinjenju bi narod osićejuć svoju moć i privagu, sve ostale narode podjarmio, i današnju civilizaciju svojim barbarstvom poplaveć uništio. — To vam je u malenu okviru slika velike one utvore koja se nije niti u slavjanskoj, već nimačkoj glavi porodila, i to s toga da se prividnim i umišljenim tim strašilom razvoj narodah slavjanskih pripriči; da se upliv Rusije na iztoku suzbije, a iztočni kršćani, većinom slavjani, na uštrb europske civilizacije, na najveću sramotu kršćanskih vladarah i na dalje u težkom i gnjusnom robstvu uzdržu. — Taj panslavizam najmanje prijateljah i slidbenikah imade u samom slavjanstvu; jer virujte da nijedno pleme slavjansko nije voljno svoju historiju, svoje svetinje, svoje običaje, svoje državno pravo goloj ideji panslavizma žrtvovati. Pa sve da postoji želja za ujedinjenjem svih slavjanskih narodah u jednoj državnoj zajednici, jalova bi ta želja ostat morala na uvik; jer nastaje pitanje : u koje pleme da se utope sva ostala plemena? Na ovo pitanje je jedini odgovor valjan, da bi se svi slavjani porusit morali; jer je rusko pleme od svih ostalih plemenah slavjanskih jedino, koje je samostalno i nezavisno, jer daklem imade najjaču privlačnu snagu. Al ko će Srbe nagnati da zaborave Rusiji za volju, silnog Dušana svoga?! Ko će Bugare natirat, da velikog Simeona i carstvo njegovo Rusijom zamine?! Pošto bi Hrvat ma komu za ljubav svoje slavne Krešimire pogazio?! i. t. d. Zaredite cilim slavjanskim svitom pak će te uvidit, da ni jedno pleme nije voljno drugom za ljubav svoju individualnu slobodu i historičku osobnost žrtvovati..... Panslavizam je upravo onako strašilo, kakovo se na trišnje postavlja da se čvorci poplaše. Tako i niki primudri državnici kad im se sviđi, izvuku iz ropotarnice nedužno strašilo panslavizma, da s njim poplaše političku dicu.

Već ako tko pod panslavizmom razumiva onu želju; koja se u novije vrime kod svih slavjanah zaista pro-

budila, da se naime na književnom polju približe, spoznadu, i jedan drugom bratski u pomoć priteku; onda priznajem da takovi panslavizam postoji, al odmah primetjujem, da nikomu nije poguban, dapače cilom svitu koristan, jer promiče obću prosvitu za kojom svi svistni narodi teže i težit moraju. Pa zar da ono po čem se svi ostali narodi Europe do sadašnje svoje naobraženosti uzpeše, samo slavjanom zabranjeno bude?! Zar bi nam tko pametan zamirit mogao, ako se mi međusobno spoznati i učiti želimo?! Ta ko će nas drugi pomoći tko li naučit, ako sami sebe nećemo i nesmijemo?! I dosad smo tudjina za učitelja imali pa kakosmo prošli? Izučeni i u tudjem jeziku naobraženi sinovi naši, sramiše se držati za ono što jesu, za Bunjevce, Srbe, i Hrvate; jer im se sramotno činjaše pripadat takom narodu, koji jedva Boga molit u svom jeziku znade; a to je prvi znak propasti kad se tko pričima roda svog stidit. Zaoto i zaostasmo tako daleko za drugim narodih, jer nismo svoj jezik i svoju knjigu ljubili i nigovali, — jer nismo bili svoji. Dugo je dosta ta rak rana objidala tilo naroda našeg, al evo nam se pridobri Bog smilova, i pruži melema da svoje rane izličimo. Nemojmo pruženu milost odbiti, već se uhvati svaki u ovo kolo, pak moli, piši, radi, — in hoc signo vinces!

Oprostite pripoštovani g. što se je list moj i priko volje tako produljio. — Želja za dobrom naroda našeg zanila me, pak sam možebit i koju nekoristnu ili suvišnu upleo. Sve to odbijte molim na dobru moju volju, a nastojat ću u buduće da kratji i koristniji budem; do onda pako preporučujuć se jesam s odličnim počintanjem. S. M . . . O.

NOVOSTI.

— U Kaločii 11-dne t. m. na odluku domobranske palače bilo je jedno lipo obavljeno veselje. Dosta uzana kasinska dvorana bi pripunjena sa ovdašnjim i izbližim krajeva vamo dospijeć lipotica. Ples je do pozdrava sunca nuz jednako trajno veselje trajo. Al i glavna cil takodjer je dostignuta : prihoda na domobransku kuću iz nosi 189 fr. 6 dukata i tri srebrnjaka. Podupiraćima ove svete cili vruću hvalu izjavlju kalačka osmo — škulska mladež, kao ureditelji gore pomenuta veselja.

— Nadvojvoda Josip t. miseca 5 dana u dnevnoj zapovidi izjavio je vruću zahvalu castnikom domobranskim, što su za kratko vrime tako uvižbali domobrance, (honvede) da su podobni postali u svaki trenutak 60 hiljada pišaka i 2700 konjenika u ratni boj izvesti.

— Rim 13. Srpuja. Nepogrišljivost Pape je riješena glasalisu 450 Biskupa, s hoću, 88 s neću, a 62 uvitno. Sad još triba javna za proglašenje sjednica.

— Glavno-zapovidništvo-vojničko svakog za vrime odpuštanog vojnika uzvaloje na oružno vižbanje.

— Govore da će misto bankah pedeseticah nove se stampati jel medju sadašnji mnoge krive se nalaze.

— U Pakši uhvatilis u jednog židova koji je više od devet hiljada krivi desetaka (zvani šestaka) napravio.

— Zakonska županijska osnova primljenaje na zemaljskom Saboru sa većinom 58 glasovah. Jedan peštanski list primećuje : da su ovi 58 glasova saranili stare varmegje i snjima gradjansku slobodu.

*) Nikad bolje odluke, nekaje hvala od virna roda. Ured.

Ovom broju je nadostavljen jedan nadometak.

Nadometak 19-om Broju Bunjevački i šokački Novina.

VILAJET.**Razmirica Francuske i Pruske.**

Lukavština Bismarkova i Vridljivost Francuska, oživotvorise to, o čem smo se bojali al nit smo želili, ni virovali, buduć smo temeljnu nadu imali : da će oni veliki Državnici — koji na obe strane svoj upliv posiduju, sve svoje sile napeti : da krvni boj — to neizmireno zlo od srca Europe odvrate.

Al kako se vidi Bismark je ovu nepriliku izvestno i umitno pripravio : da sve svoje osnove glede Nimačke do konca izvede. To je odlučeni čovik koji kako neocijniva svoj život, tako ni novce ni krv nimačku ni ušto neprima — gotov u slučaju ako nebi mogao dostići štoje naumio, i ovo i ono u pogibel vrći.

Sav njegov polazak to potvrđuje, on pozna Prima Španjuskog ministra Predsidnika, daje od rata Meksikanskog Francuskoj izmržen. Tajno opravi s njime : da se jedan Hohenzollern na Španjulsko pristolje uzdigne.

Znao je lukavi čovik daće već ova tajnost povridit Francusku, koja ni smisliti, a još manje odtrpiti bi znala: da jedan član tako moćne obitelji, svitlu Španjulsku krunu na glavu svoju postavi; vidnoje dakle daje s Francuskom u koštac dojtji naumio.

Što da je živa istina to nam potvrđuje čudnovato obhadjanje Pruske prama Francuske. Ova kada je razumila : da je vojvoda Hohenzollernski kandidaturu kraljevsku primio — zapita Berlinsko ministarstvo stransko, koje odgovori da je ovo stvar njemu po svem nepoznata. Na to se Francuska obrati upravo na kralja u kupelju Ems pribivajuća, koji očituje : da je Princ primljenje kandidature dosvoljio, ali u dogovor koji se medju ovim, i Španjulskom vladom vodio nise upletjao — dosvolioje ne kao kralj, već kano glava Hohenzollernske obitelji, premda je o tom poslu i Bismarka oznanio.

Francuska nije s ovim razjasnjenjem umirena — već navadja Preisku da Princ Leopold svoju rič povuču, medjutim od strane Španjulske odkud ni čekala, ni nadala se nije Francuska dobie vist : da je Princ Leopold — od svojeg prava kao kandidat odstupio. Ipak da ovaj čin diplomatskim načinom odpravljen postane, Francuska Njeg. Veličanstvu kralju Pruske, izjavi želju: da bi odstup i od svoje strane potvrditi, i očitovati, izvolio : da u slučaju opetovane ponude svoj dopust Hohenzollernu neće izdati.

Na podpunjenje ove želje kralj pruski nehti se obvezati, već izjavi : daće u ovoj, i u drugoj stvari svoje korake po odnošaji upravljati.

Dočim Francuska i posli ovakog neprijaznog odgovora nije prikinula tražit sridstva, po kojima bi se ova parba mirno dokončati mogla, zadivljena primi vist : da je kralj Pruski Francuskom Poslaniku g. Benedetti, i to no diplomatskim putem, već po pobočniku svojem : izjavio : da u toj stvari neima više ništa Francuskom poslaniku da kaže.

Što više toje od strane Pruske svim vladam uređovno do znanja prinešeno : da je upraviteljstvo Prusko obćenje sa francuskim poslanikom ukinilo — i zajedno i Parižkim Poslaniku g. B. Werther bude naloženo : da svoja Pisma izište, i Paris ostavi (znamenita osoba, ista

kojaje u sličnom slučaju 1866. god. Preisku u Beču zastupala — i lukavosti — Bismarkovoj vazda i virno se odzivala).

Da je ovo surovna po Francuse uvrda, to pokazuje ponašanje zastupnikah Carevine u Sjednici Saborskoj 16. Srpnj. izkupljeni — koji su razlaganje ministerialsko uzrujanim čuvstvom slušali : i pitanja pridložena gotovo jednoglasno rešili : i uz zajam od 50 miliuna — za ratno ministarstvo s 246 proti 10 uz zajam 16 miliuna za vojničstvo mornarsko s 248 proti 1. za uzov pokretljive narodne milite s 243 proti 1. a za Vrbovku svojevotljnika za ratno doba s 244 proti 1. glasa pristali.

Ponašanje Pruske dokazuje : da se ova k tomu već davno pripravljala, a sad prije nego što je poruku rata dobila, već na pokret vojske zapovjed izdala, kocka je dakle bačena, al nitko drugi već sam Bog zna i vidi, na čiju sriću ili nesriću.

Ko ljudem žao nam je i nimačke i Francuske krvi, i poklem ova dva naroda u nauki, i svakoj umitnosti i obrtnosti prid svem izobraženim svitom napriduju, i to nam je žao — što će se sve što je u njevi krajevi lipo, dobro, i pravo kršiti i gaziti za vrime rata, i o koncem njegovim još mnoge rane ostati — koje će jim dugo vrime boli zadati.

Al to nije sve — buduć mi i za svoje stanje moramo štrepiti, kad se ovaka dva moćna naroda skobe, to ni jedan ni drugi nemože nemarnim okom gledati : šta njegovi susedi čine, ako opazi, da se mu srići neraduju ili nesrićom netuže, da mu u nevolji na pomoć neprilaze, to možemo sigurni biti, da će mu ovo ponašanje u srcu i u pameti duboko zabilježeno ostati, košto je ostalo Rusu ponašanje Austrie u krimskom ratu. I poklem će du — boko ukorenjeno biti, lakše će se s dušmaninom s kojim se borio izmiriti, nego ovako ponašanje zaboraviti.

Nu ovde je još i što više — tu je uzak put, po kojim ove dvi vlasti mogu u sukob poći, vrlo njim na putu stoje Taliani, Švajcari, Belgianci i Hollendesci, iz medju koji dva Sridnja naroda, po svoj Europi su kao nepovridljiva oglašena. Al nesgoda može lako jednu ili drugu borujuću vlast navesti, da uzme put priko ovi zemaljah — u koji čas plamen Europevski mora buknuti, koji će gorljiv svoj jezik i na našu domovinu pružiti. Nemožemo se dakle slagati : s onim bečkim burgerima koji na svoje novčane sanduke sidaju, pa samo zato za mir viču da ove spase. Šta oni mare, hoćel Austria i magjarska obstojati. Ni nama nije srce ni malo za rat prijonilo, što s moga priko svega našeg života za najveće zlo po čovičanstvo smatrali. Ipak čudnovato nam se vidi : kad nikoji ugledani novinari već u naprid svako učestvovanje magjarske karaju, i tako ove kraljevine upliv, košto i njezini vodjah ugled umanjavaju. Rat nam nije slobodno tražiti; al na svaki način triba ze za njegov pripravljati, i kada vidimo : da bi naše ustranjenje pogub domovini zadalo, na menjdan možemo izići, i svojoj sudbini pravac izmiriti. Jel se lako može sgoditi, da će drugčie pobjednik, našim krajinam — nadvladanog rane zaličivati. Nećeli se moć izleći da bi magjarsku rado poslali u Rumaniu, Bosniu i Hercegovinu, košto su to već s Austriom pokušavali — a mislim da će nama dosta posla biti, i bratju Hrvate umiriti.

Trgovina i obrtnost.

U miru i trgovina cvata, nije čudo dakle što prilikom razpre medju Francuskoj i Pruskoj, na svitski trgovi promet ako nije zapeo, a on je malakso. Trgovci esape, al poklem neznadu kaki će pravac i prostor ova raspra zauzeti, neimaju sigurna za svoj esap temelja, zato se ustručavaju u podhvate upustjat.

Po najnovii visti u Francuskoj štogod više će nazeći nego što su se nadali, al u Bretagnji stroga je oskuda u pići — kiša počima nailaziti, al što je u vrimentu promašeno, to više neda se naknaditi.

U Rumunii, na sve strane sridnju žetvu očekuju.

Cina rane.

Maža ili centa razumi se požunac po težini na funte

Staje?	Kako?	Di?	Teškoć		Vridi		Di?	Teškoć		Vridi		
			cta	ft.	frt	kr.		cta	ft.	frt	kr.	
Žito	19 Srpnja						.Srp.					
	Banatsko		83	4	—	95	u Baji	—	—	—	—	
	"	"	84	5	10	—	"	—	—	—	—	
	"	"	85	5	20	—	"	—	—	—	—	
	"	"	86	5	40	—	"	—	—	—	—	
	"	"	87	5	55	—	"	—	—	—	—	
	"	"	88	5	65	—	"	—	—	—	—	
	"	Bačko		83	4	—	95	"	—	—	—	—
	"	"		84	5	15	—	"	—	—	—	—
	"	"		85	5	25	—	"	—	—	—	—
	"	"		86	5	40	—	"	—	—	—	—
	"	Tisansko		83	5	—	15	"	—	—	—	—
"	"		84	5	15	—	"	—	—	—	—	
"	"		85	5	25	—	"	—	—	—	—	
"	"		86	5	45	—	"	—	—	—	—	
"	"		87	5	60	—	"	—	—	—	—	
"	maodkud		88	5	70	—	"	—	—	—	—	
Napolica	"		—	—	—	—	"	—	—	—	—	
"	"		—	—	—	—	"	—	—	—	—	
Raž	"		78	3	—	10	"	—	—	—	—	
"	"		79	3	—	15	"	—	—	—	—	
Jecam	"		68	2	—	60	"	—	—	—	—	
"	"		70	2	—	90	"	—	—	—	—	
"	"		72	—	—	—	"	—	—	—	—	
Zob	"		—	—	—	—	"	—	—	—	—	
"	"		—	—	—	—	"	—	—	—	—	
"	"		—	—	—	—	"	—	—	—	—	
Kukuruz	"		—	—	—	—	"	—	—	—	—	
Gra	"		—	—	—	—	"	—	—	—	—	
Proja	"		—	—	—	—	"	—	—	—	—	
Gorušica	"		—	—	—	—	"	—	—	—	—	

Po izkazu cinjenika „Pest. Ll.“ 16. Srpnja. Premdasu ratne visti, i na promet vune svoj utisak imale, ipak prodanoje od češljane vune na stranu 1800 m. a našincem 500 m. češljane i 400 m. dvostrizne zimske i litnje vune, po priašnjoj cini.

Rogata marva 14. Srp. prodanoje 575 vol. par 151—280 fr. 246 krav. par 120—330 fr. 59 muzarah par 38—205 fr. 1224 kom. ovacah par 8—15 fr. govodjina prodajese maža 27—30 fr.

Svinji 1661 kom. prodano, maža kano živi 27 f. 50 nov.—30 fr.

Slanina 36—40 fr. m.

Mast 40—42 fr. m.

Na šljive živano su sklapljane pogodbe za Listopad i Studen, na više hiljadah maža u ardovi po 10½ fr.

U Žakovi po 10 fr. — Stare teško se prodaju one od 1869. god. po 7½—8 fr. od 1868 po 5—5½ fr.

Vosak na stranu netraže ovdašnji rosnavski su platili s 164 f. a iz druge ruke za drugostrani 108—110 f.

Prisne kože. Živana prodaja — 2000 teški i lakši kraveđiji odnešeno. Stovarišta su već gotovo izprazjena, prigodom rata neće biti uvoza dakle cina će skočiti.

Volovske nimačke i magjarske 71—74 fr. teške krav. 72—76 fr. lake 73—78 fr. Suhe Amerikanske po kakoći 64—70 fr. bičie 56—63 fr. maža. Telećie netražu.

Učinjene kože. Funtaške 40—45 funt. 102—104 fr. lupaće u polutini 104—106 fr.

Grah u francusku nosilisu mažu po 4 fr. 65 nov. bili — a sitni po 5 fr.

NAŠA ČITAONICA.

Popravljanje i gnojenje zemaljah.

Pre neg što o gnoju i gnojenju zemaljah progovorim, moram najpre i o zemlji samoj govoriti, jel ako sastavi zemlje nisu onakovi, kako što bi tribalo da su, tada ju je neobhodno nužno najpre popraviti, jel inače je gnojenje često od male, a kadšto baš ni od kakve polze; a to je šteta isto onaka, kaogod što se ma šta kadgod kupi skuplje već što vridi.

Zemljom u ratarskom smislu nazivamo površinu zemaljah, koju ili obradjivamo ili želimo obradjivati, da šnje plod beremo. — Zemlja ona dakako vridi mlogo više, u koje su sastavi onakovi, kao što triba, nego ona zemlja, koja se tek mora popravljati. — Gnojenje je jedno, a popravljanje je drugo, jel gnojenjem se nepreinačuju sastavi, već se zemlji daju one stvari, koje su za odhranjivanje ploda nužne; popravljanjem se pak preinačuju sastavi njive naše, to jest: kad nanesimo na masnu težku zemlju piska, il' kad nanesimo na zdravo piskovitu zemlju masne težke zemlje, tada su obadve popravljene, jel onda ova smeša, nit' se tako težko ore, nit' je na suhom vrimentu tako odveć tvrda, nit' je na kišovitom vrimentu tako odveć vlažna, kao da je ostala neizmešana ilovača, a tako isto niti je na suhom vrimentu tako odveć suha, kao da je ostala neizmešana piskulja.

Položaj mlogo sudi cini svake zemlje. Ako piskulja leži u nizi pa je često mokra i vlažna, ili ako ilovača leži na visini, pa je suha, tada još i jedna i druga prilično vridi; ali ako piskulja leži na visini ili ilovača u nizini, tada mlogo manje vride obadve, jel traljavo leže obadve; no tome ipak ima pomoći, kao što sam reko, to jest: na piskulju valja naneti ilovače, a na ilovaču piskulje, a time su bez velike muke na prečac obadve te po sebi traljave zemlje valjano popravljene. — Po tom istom pravilu može se popraviti piskulja blatom sa sokaka, i drumova ili iz bara, a ilovača prašinom sa sokaka i drumova.

Počem je veoma nužno zemlju najpre po sastavima njenim upoznati, stoga moram o zemlji samoj još govoriti, koju želimo obdlovati. U kojoj zemlji ima suviše ilovače, u toj se žilice od usivah ili zeleni nemogu povoljno raširiti; u kojoj pak ima suviše piska, u toj struk nestoji kruto dosta. Svaki poljodilac mora na to dobro motriti, jel će tek tada saznati zašto mu biva šta s' usivom. K' tome dolazi još i to, da je po zemlju bolje, ako je pisak sitan, jel se tada pisak sa ilovačom bolje, sdružiti; a tako isto je razlika, edali je zemlja sitna ili krupna. — Što su mrvice sitnije, tim se zemlja lakše ovlaži skroz. Ilovače mora biti u svakoj plodnoj zemlji. Ilovača upije mlogo vode, i vlage u sebe i sporo se presuši, kad se pak

prosuši, tada se skupi i popuca. Ilovača se sporije zagrije od piskulje, a brže oladni i najsabijenija je zemlja. — U ilovači se zemlji neistroši gnoj tako brzo kao u piskulji, jel iz piskulje izlazi nabrzo što usiv nepotroši, stoga se mora piskulja počešće no po manje gnojiti; iz ilovače pak neizlapi nepotrošen gnoj, no se u njoj zadrži, jel je čvršća od piskulje. Zato doduše zemlja još nije sasvim dobra, u kojoj ima suviše ilovače. Takovoj se zemlji najlakše može pomoći, ako na blizu piska nije, kad ju pomanje na zraku prosušimo, pa onda kao ciglju izpečemo i stucamo, pa s' prisnom ilovačom izmešamo.

Pisak postaje od različite stine. Pisak se začas prosuši, a brzo se zagrije, no ipak ga ima različita: što je sitniji, brže se prosuši, a što je krupniji, brže se zagrije. — Kad se piskulji doda trulog djubreta i malo kreča negašena, tada postane sasvim drugčija, jel se tako brzo neprosuši. U piskulji se gnoj brzo raztvori i osoline izlape, stoga valja piskulje slabije, no češće gnojiti, da se usivi svagda odhraniti mogu. Ilovačom se može piskulja najbolje i najpouzdanije popraviti.

Kreča ima u svakoj dobroj njivi, jel je kreč nužni sastav rodne zemlje, stoga je veoma potribno kreča naneti na one njive, u kojima ga ima odveć malo, ili ga nema nimalo. Za ovaj se posao uzim negašen kreč, iznese se na njivu, poprska vodom, pa kad se razprao, tada se sa zemljom smiša.

Crnicom naziva naš narod onu zemlju, koja se crni. Zemlja dobiva svoje lice od raztvorenih u njoj stvari. U crnici zemlji ima raztvorena gvoždja, sumpora, osolina različiti, ima iztrula i raztvorena bilja i životinski sastavah. Ova je zemlja dakako zbog ti njenih sastavah zdravo rodna, i lako se obdilava, jel se, (opet zbog tih njenih različitih sastavah), — neugrudva, već je sitna kao barut. — Od najtrajavije žutice zemlje može se lagano polagano stvoriti krasna crnica zemlja, često gnojeći ju stvarima životinskim kao. balegom, krvi, trulim mesom, kostima i. t. d. Takova zemlja neprosuši se brzo, već drži podugo vlagu u sebi, stoga ovakimi, pa još dobro nagnonjenim zemljama suša manje udi, već izmoženim negnjenim zemljama. M. J.

Na grobu moje sestre.

Na groblje tužno tišina pala,
Ko velja tuga na moje grudi;
Tek vetrić mali, što krili maše
Iz mračnih snova da me razbudi. . . .

A oči moje s mišlju se družu
I tužno glede sred krata mala;
Tek ričcu jošte gledam da šapnu:
Ovde ti sestra mlada zaspala.

Oh! al mi doba detinjsko sada
Pred okom sija, sa prvom nadom
Kad me je ono brižno i setno
Gladila rukom po čelu mladom!

Oh! al mi ljubav bezcina njena
Na oči suzu tajno doziva;
No suza ta me ujedno tiši:
U misto nje je mati ti živa.

U njoj je ljubav ostala jošte,
Nega i briga, topla, bezkrajna
Što će mi svitlit života pute,
Ko s plava neba zvizdica sjajna.

Na groblje setna tišina pala . . .
Lagani vetrić jače popirno
Uteha s tugom sliše se tajno
Pa sad mi srce tužno i — mirno.

Roza.

Uzdisanje.

Ljubim te Isuse
Ljubiti' srce moje
Nikad ne pristane
Sladko Srce tvoje.

Sbog radnje i patnje
Ne pustim ja suze,
Tko tako goruće
Ljubim te Isuse!

Nikad nije prošlo
Ni oka trenutje;
Dabi boravio:
Da ja ljubim Tebe.

Spasonosno tvoj križ
Ko nije rad nosit:
Taj Tebi viče: „biž!“
I premiluje svit.

Sčim otvoram oči
Rano, kad zora je;
Već srce mi buči:
Ljubim te Isuse!

I kad već svitlosti
Noć put pripričuje;
Vičem pun radosti:
Ljubim te Isuse!

Vazda, — koja srića! —
Mirno mi je srce;
Jer zna i osića,
Da ja ljubim Tebe.

I spavajuć, dok tvoj
Oko pazi na me,
Uzdiše srce moj:
Ljubim, volim Tebe!

Al kako i nebi
Tebe ja ljubio;
Buduć da Ti jesi
Prie me ljubio.

Sontjan.

Krunoslavu.

Gdi si pobratime Krunoslave
Piješ iz Dunaja jali Save
To nepitam? Dosta mi je znati
Da te rodi bunjevačka mati;
Al' te molim kano sinka roda
Jar me stobom usrićila zgoda
Negubi mi zaman ti bar glave
Zlo umismo — vire mi je prave!
Ti povikne triba šibat dive
Da od mertvih jednom jur ožive.
Ti navistja borbu divojkama
„Nut na mejdan s vaši divčikama!“
Ali što ćeš tvojim tankim perom
Bolje b' bilo da si osto s mirom?
Čisto bi se i sam kurtaliso
Ta nisam ti veseo ni kiso.
Nije šala zaratit se s divam'
Evo od strah kako odmah zivam;
Jar u ratu naše vridne cure
Neimaju kad sigrat se žmure.
Ako svoje povadu divčiike
Glave će nam razbit kano tikve

Kud ćeš onda? Žalostne nam majke
Možbit smišne od nas posvud hajke!

* * *

Al' oprostite brate Krunoslave
Ne sumjam se junačke si glave;
Da ti listak bile knjige pišem
Jedno mislim i stobom uzdišem!
Nećemo past u strah ko zecovi
Ma divojke pucali s topovi
Nećemo s ušima na ramena
Dokje srca i našeg imena.
Ako su divice u oružu
Da nam sledja kožicu ostružu;
Ej! i meni došlo sad u glavu
Imaćemo i mi jednu spravu.
Samo brate ded na noge
Krunićemo Slavlje a koj sloge!
U mene je jedne tamburice
Na njoj tri su razapete žice
Tri su žice od suhoga zlata
Udesmo jih brate prie rata.
Ti ćeš uzet kripko tvoje perce
Udarćeš snjime sve tri žice.
Jaću micat s moji kratki perstih
Sve divojke u koloću svesti
Dotje i naš onda brat Zvonimir
Zvoniće nam slavlje i spasni mir
Je uzkliknićemo svi radostju
Ju, ju, ju, ju, ju, ju, ju, ju, ju!!!

Jukich.

Šokac iz spisah pokojnog Andrije Tork- vata Brlić.

Pod ovim nadpisom dovodi nam pripoštovani gospodin Adam Filipović od Heldenthala sada začasni kanonik u miru u svomu slavonskom kalendariću od god. 1825 različite sumnjive izvore gori rečene riči: „Šokač“ navedene od različitih učenih ljudih.

Najpervo se poziva na g. Čaplovića, koji u svom opisanju nikoje strane slavonske, u drugom dilu na listu 219 veli: da katolici rišćane „Vlasi“, a ovi katolike „Šokci“ nazivaju, te ili nehotivši rečeni g. Čaplović tražiti, ili možebiti, i neznajući najti, odkuda rič Šokac iztiče, u kratko i dobro se izgovori, veleć: „Bog zna zašto se oni ovako medju sobom nazivaju.“

Razsuditelj ove knjige g. Čaplovića, pod lipim imenom Tome Ljubibratića, daje nimačkomu knjiženstvenomu litopisu miseca lipnja 1819. na listu 204 riči g. Čaplovića i ovako govoreć na znanje: „Bog i zna zašto!“ Zatim nastavlja evako: čuli smo mi gdje slovinski naučni ljudi ovu rič Šokac iz madjarske riči Šok az, to će reći: „mnogo je to“ tumače.

Malo komu Slavoncu neće biti iz Kačića poznato, da su stari Slavonci, Dalmatinci, Hrvati, i Bošnjaci mnogo i sritno sa Sibirjanin Jankom na Turke okolo godine 1440—1456 vojevali, i njega za svoga domaćega vojvodu držali na toliko, da se i dan danas medju našim narodom Sibirjanin Janko u pismama slavi i spominje. Sibirjanin Janko bijaše Erdeljac i drugojačije se zvaše Hunjad i Korvin. On imaše dva sina: Vladislava i Matiju, od ko-

jih Matija bijaše g. 1458 za kralja ugarskoga od jedne strane velikašah odabran, drugi velikaši ugarski pako bijahu izboru suprotivni, i tako se u ugarskoj krv ugarska zaradi nesloge prolivaše: — medjutim, duobus litigantibus tertius gaudet, osvoji Turčin čitavu Bosnu, i komad Srbije, dok su se ugri medju sobom tukli. Vidivši ugri ovo turčinovo dilo požure se, i otmu od njega natrag rečene dvi slavenske države, pri čem su se Slavonci, Dalmatinci, Bošnjaci i. t. d. Kao i uvik ono vrime tako srčano i dobro proti Turkom držali, da je Matija Korvin, sin Sibirjanina Janka, i kralj ugarski, poznavajući njihovu hrabrenost u vojevanju jošte od Otca svoga, punim srcem obećao ovim Slavoncem, da će sve iz kraljevske moći dati: sve što hoće i žele.

Oni tada iz obisti više zaištu, nego što im je moguće bilo dopustiti; — na to kažu: da im je Matija kralj smutjeno madjarski odgovorio: sok az to jest: mnogo je to, i od onda su Slavonce, osobito pako katolike, koji su tada ondi živili Šokci prozvali, dakle sokaz ili Šokac. — Medjutim se ovaj izvor riči Šokac gosp. Tomi Ljubibratiću ni najmanje nedopada. Valjda je on pametno promislilo, da magjari Slavonce Šokci niti zovu, niti su ikada zvali, nego ako će ih odurno kakovim imenom nazvati, reknu im: Rac i Vadrac. Vadrac reći će divji Rac; a Magjari za Šokca, ništa i neznaju.

Ovim izvorom dakle, kako rekoš g. Tomo Ljubibratić nezadovoljan potraži u drugih jezicah, odkuda bi rič Šokac izhoditi mogla, i nuto najde u talijanskom jeziku rič: sciocco koja naški znamenuje, suludast, čaknut — i tako hoteći nas učiniti budalami, drugčije pametan čovik pobudali, govoreći: i usudjujem se, dok nam nebo neočituje drugojačije, ovo mišljenje na prvo doniti, da Šokac proizvodi iz talijanske riči: sciocco.

Aj moj Tomo, što nehtio, srio; ti nedade da nam nadene ime kralj Matijaš, s kojim smo vojevali, i kerv prolivali, i koji nam je, hotivši nas kraljevski nadariti, kad smo mnogo iskali, mogao nadenuti ime Šokac, nego nas čak u talijansku na krštenje odvede, znajući, da talijani nisu s nami ni boj bili, niti vino pili, nit luka jili; nadalje: morala se je rič šokac više u Dubrovniku, u Istriji, i po Dalmaciji čuti, nego okolo nas, koji smo po daleko od talijana, i koji snjime nikakva posla neimamo, niti imadosmo; a štaje baš suprotivno, u onih talijanskoj bližnjih zemaljah. i nečuje se nikada rič Šokac, nego samo po ovih doleko od talijanske ležećih krajevih. Ti dakle hoteći pametnji biti, eno nas budalami načini, ti sam s kolca na batinu upade.

(Nastaviće se.)

Visina vode Dunavske.

Pešta 18. Srpnj. 6' 6" raste.
nad 0 — „
Požun 18. Srpnj. 6' 4" opada
nad 0 — „
U Kalači silna kiša, bojimo se za krstine.

Poruke uredništva.

Illok: G. A. V. Budite naš Technolog. — Katymár: G. Š. M. Nemojse bunit, neimamo prostora — al skore ćeš dobit odgovor. — S. Istvan: G. S. G. A šta te je snašlo? baš si kodite karaš — ljubiš ga uvik plače. A ko nas ni ti nerazumiš, onda će nam bolje biti eiger prije nego — što nas ljudi ostave uvući. To na pismo. A Anici će mo tražit djuvegiu, no neka se strpi, bogat i lip nenalizise u svakom čošku.